

Πολιτικές κοινωνικής ένταξης και Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία: προς μια ηθική οικονομία της συμπερίληψης

Γιάννης Ζαϊμάκης,
Πανεπιστήμιο Κρήτης

Τι είναι η Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία

Δημοκρατικό αποκεντρωμένο μοντέλο παραγωγής ανάμεσα στο κράτος και αγορά

Εναλλακτικές μορφές παραγωγής, διανομής & επανεπένδυσης

Ηθική Οικονομία (Thompson) Προτεραιότητα εργασίας & αξιών χρήσης έναντι ανταλλακτικών αξιών και στη δημοκρατική διακυβέρνηση

Αρχές Ισότητας, Αλληλεγγύης & κοινωνικής δικαιοσύνης

Οριζόντιες κοινωνικές σχέσεις

Σεβασμός στο περιβάλλον και στον άνθρωπο

Επανοικειοποίηση της εργασίας από τους πολίτες

Να ξανασκεφτούμε τη σημασία της αλληλεγγύης, της δικαιοσύνης, της δημιουργικής εργασίας και της συμπερίληψης

➤ Ιστορικά οι Συνεταιριστικές επιχειρήσεις ένταξης συνδέθηκαν με:

- την κρίση του κράτους πρόνοιας και το περιορισμό των κοινωνικών δαπανών: πέρασμα από τις παθητικές στις ενεργητικές μορφές απασχόλησης
- Τέλη 1970: Ανάδυση πρωτοβουλίες αντιμετώπισης της μακροχρόνιας ανεργίας μέσα συνεταιρισμούς ένταξης (Work-integration social enterprises) που καλλιεργούσαν ήπιες δεξιότητες & αυτοεκτίμηση για την επανένταξη στην εργασία (Battilana 2016)/ στο πλαίσιο προγραμμάτων της αποκεντρωμένης κοινοτικής ανάπτυξης (Ισπανία, Vidal 2005)
- Πρακτικές προστατευμένων εργαστηρίων για ευάλωτες ομάδες στο πλαίσιο του κοινωνικού κράτους (Σκανδιναβικό μοντέλο)
- Τα κινήματα αποασυλοποίησης και της ψυχιατρικής μεταρρύθμισης (Θεραπευτικές Κοινότητες, Ιθάκη, 1983, ΚΟΙΣΠΕ (1999))

Δυο μοντέλα κοινωνικών επιχειρήσεων ένταξης: το νεοφιλελεύθερο

Συμπληρωματικός μηχανισμός της φιλελεύθερης οικονομίας που διευκολύνει την είσοδο στην αγορά εργασίας εργαζομένων σε εμπορικές επιχειρήσεις με κοινωνική ευαισθησία

Έμφαση στην αυτοσυντήρηση και τη βιωσιμότητα: ευθύνη της Κοιν. Σ. Επ, η εξασφάλιση αξιοπρεπούς μισθού & μόνιμης εργασίας (Graefe 2007)

Λογική των απασχολήσιμων, ευέλικτων εργαζομένων

Περιορισμός της εξάρτησης από δημόσιες χρηματοδοτήσεις αξιοποίηση πόρων από αγορά

Κοινωνική οικονομία ως «εναλλακτική» στις εργασιακές πρακτικές για τα ευάλωτα άτομα

Προτεραιότητα στο κοινωνικό δικαίωμα της εργασίας και της ανάγκης ένταξης των Ευάλωτων Ομάδων
(ηθικοποίηση της οικονομίας)

Χτίσιμο κοινωνικού κεφαλαίου και συνεργειών με τη συμβολή της ΤΑ, τοπικών κοινωνιών και Κοινωνικών Υπηρεσιών

Διαμόρφωση ευνοϊκού εργασιακού περιβάλλοντος χωρίς ένταση εργασίας, ενδυνάμωση των μελών

Κρίσιμο ερώτημα: ο συνδυασμός των κοινωνικών στόχων με το ζήτημα της αποδοτικότητας

Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις Ένταξης (Ν. 4430/16):

- κοινωνική ένταξη: ισότιμη συμμετοχή στην κοινωνική και οικονομική ζωή ατόμων που ανήκουν στις ευάλωτες και ειδικές ομάδες

Ένταξης ευάλωτων ομάδων (30% ανήκει στις ευάλωτες

- άτομα με αναπηρίες,
- ανήλικοι παραβάτες
- Άτομα με εξαρτήσεις
- αποφυλακισθέντες

Ένταξης Ειδικών Ομάδων (50% των μελών ανήκει στις Ε.Ο.)

- θύματα ενδοοικογενειακής βίας
- θύματα παράνομης
- διακίνησης και εμπορίας ανθρώπων
- άστεγοι
- άτομα σε συνθήκες φτώχειας
- οικονομικοί μετανάστες
- οι πρόσφυγες & αιτούντες άσυλο
- αρχηγοί μονογονεϊκών οικογενειών
- άτομα με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες
- μακροχρόνια άνεργοι

- δημιουργούν αμειβόμενες θέσεις εργασίας/απασχόλησης και κατάρτισης για τα άτομα που βιώνουν κοινωνικό αποκλεισμό
- Παρέχουν ασφαλή και σταθερή απασχόληση εντός του οργανισμού ή υποστηρίζουν τη μετάβαση στην αγορά εργασίας
- μπορούν να είναι μέλη νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου

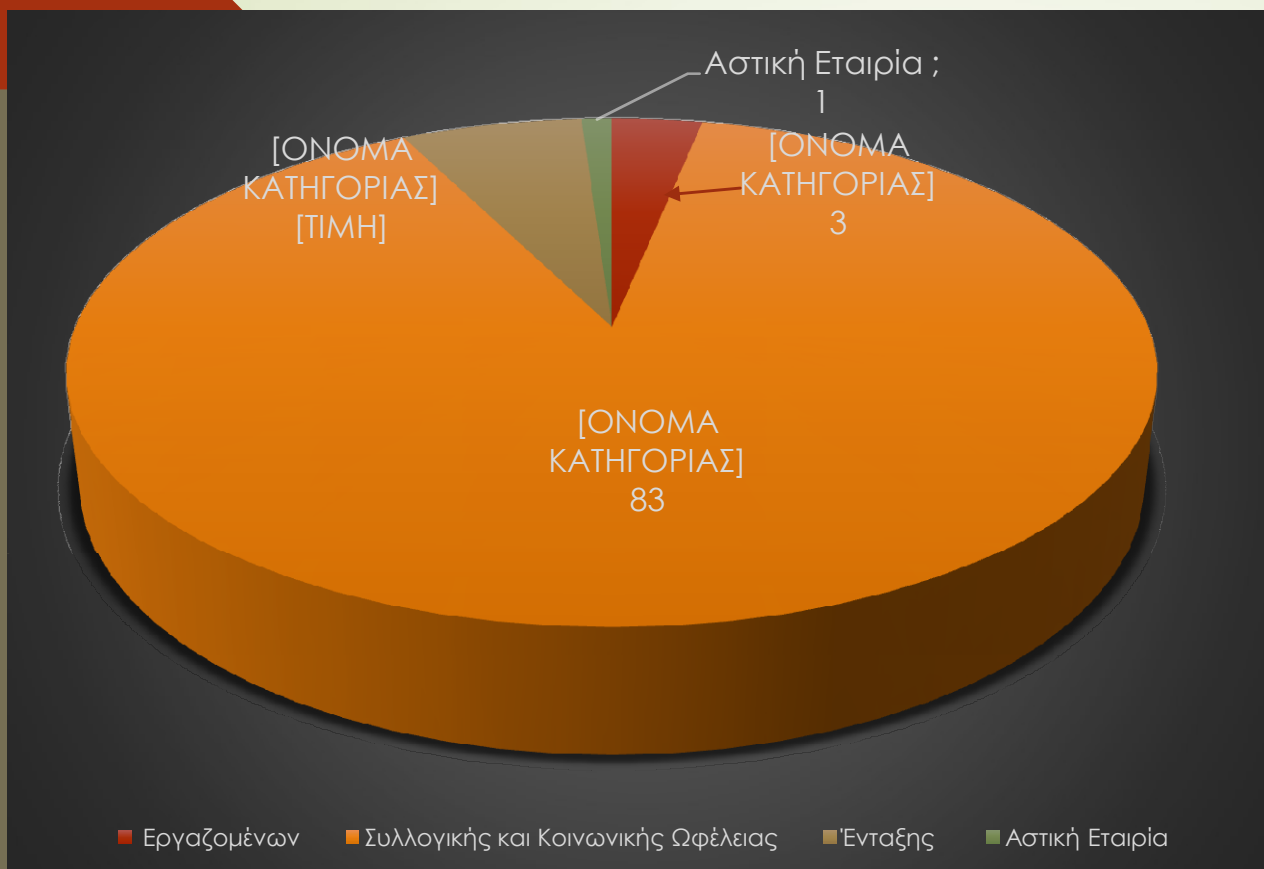
Κοιν. Σ. Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας

- Εξυπηρέτηση κοινωνικών αναγκών τοπικού ή ευρύτερου χαρακτήρα μέσα από δραστηριότητες «βιώσιμης ανάπτυξης» ή παροχής «κοινωνικών υπηρεσιών γενικού συμφέροντος» ή «κοινωνικής ένταξης»
- δραστηριότητες που προωθούν την αειφορία, την κοινωνική και οικονομική ισότητα, την ισότητα των φύλων, προστατεύουν τα κοινά αγαθά και προωθούν τη διαγενεακή και πολυπολιτισμική συμφιλίωση, δίνοντας έμφαση στις ιδιαιτερότητες των τοπικών κοινωνιών

Συνεταιρισμοί Εργαζομένων

- Στόχος η από κοινού εξυπηρέτηση των αναγκών των μελών του, μέσα από τη διαμόρφωση ισότιμων σχέσεων παραγωγής, τη δημιουργία θέσεων σταθερής και αξιοπρεπούς εργασίας, τη συμφιλίωση προσωπικής, οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής
- Μέλη φυσικά πρόσωπα που επιθυμούν να βιοποριστούν, παράγοντας από κοινού αγαθά και υπηρεσίες για τρίτους

Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ

- **4 ΚΟΙΣΠΕ**
- ΚΨΥ Ηρακλείου Μίτος
- ΚΨΥ Αγίου Νικολάου Περίπλους
- ΚΨΥ Χανίων
- Τομέας Ψυχικής Υγείας Ρεθύμνου Αρωδαμός

➤ **2 ΚΟΙΝΣΕΠ Ένταξης**

- Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση Ένταξης Ειδικών Ομάδων ΡΟΜΕΝΤΑΞΗ
- ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΕΝΤΑΞΗΣ ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ

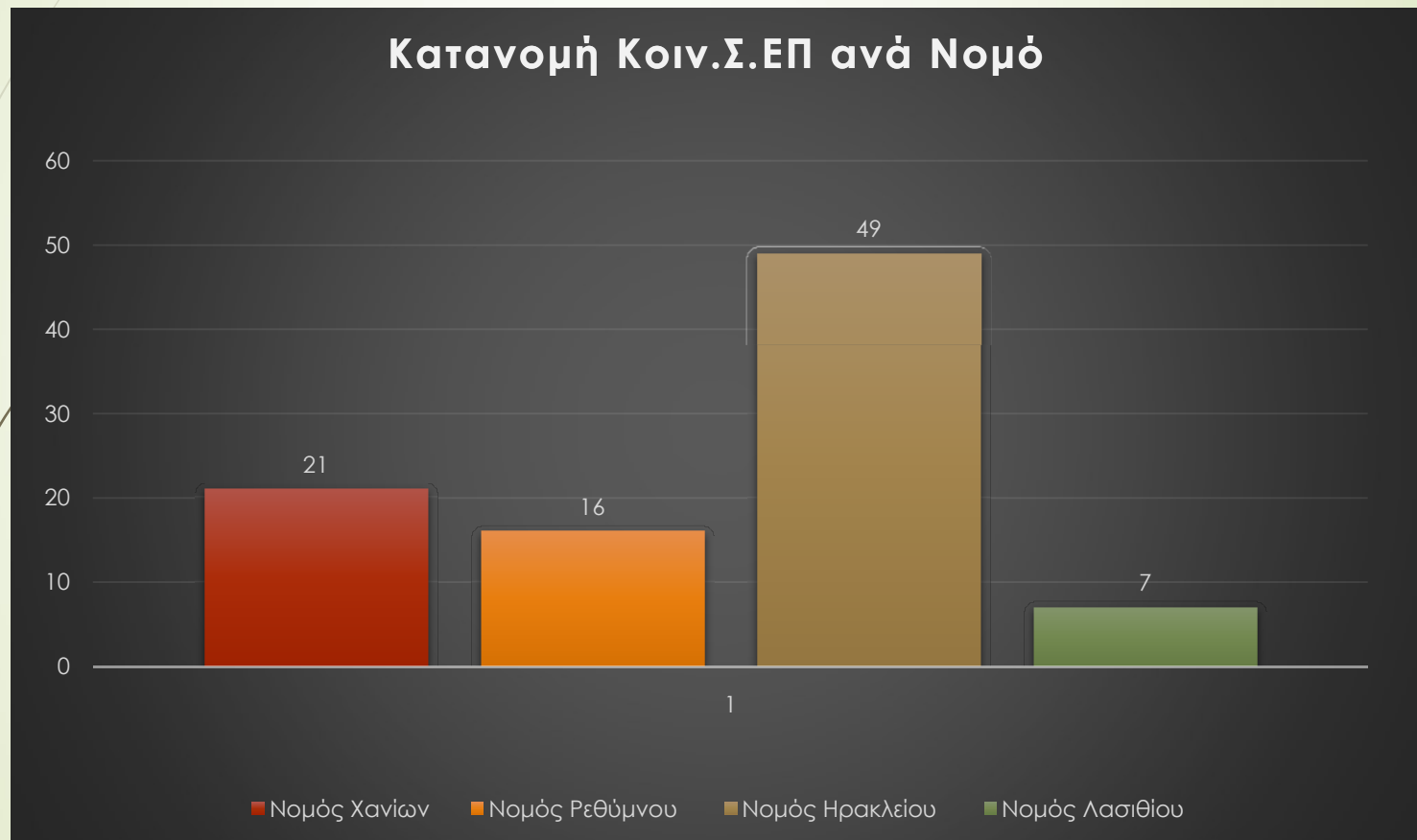
3 Συνεταιρισμοί Εργαζομένων

- ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ELECTRONIC WORLD
- ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΛΙΜΠΡΑΣΚΟΣ
- ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΚΤΥΩΣΕΙΣ

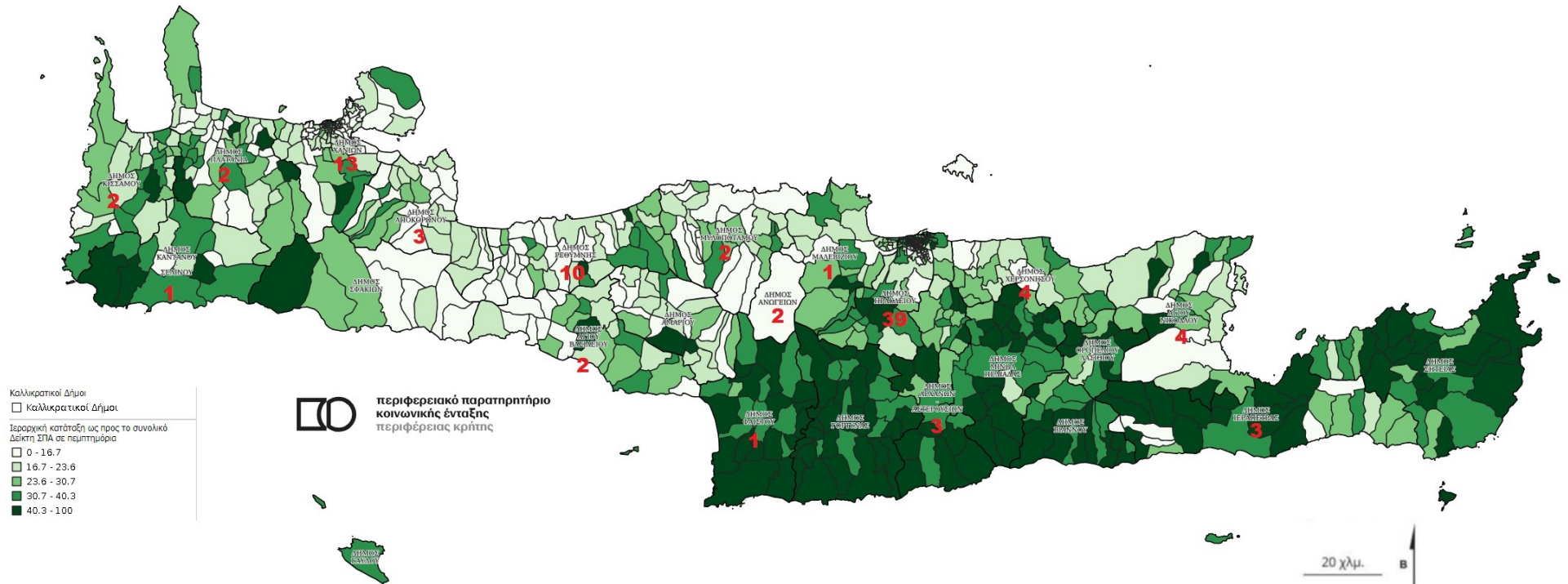

9 στις 10 απασχολούν λιγότερο από 10 άτομα

Κατανομή Κοιν.Σ.ΕΠ ανά Νομό

67% εδρεύουν στα αστικά κέντρα κυρίως στο Ηράκλειο όπου υπάρχει το 42% των ΚΟΙΝΣΕΠ

Χάρτης Αποτερημένων κοινωνικών νησίδων Κρήτης και Χωρική Κατανομή Μονάδων Κ. Αλ. Ο

Προκλήσεις και διλλήματα

- πόσο βιώσιμες μπορεί να είναι τέτοια εγχειρήματα χωρίς την κρατική στήριξη, ιδίως σε περιόδους κρίσης; Πως μπορούν η κοινωνική αποστολή τους να εναρμονιστεί με τη βιωσιμότητα τους;
- Μπορεί να είναι μια αξιόπιστη εναλλακτική στο σύστημα η Κοιν. Σ. Επ χωρίς βιωσιμότητα, αξιοπρεπείς μισθούς και σταθερή απασχόληση;
- Μπορούν οι Κ.Αλ.Ο να εναρμονιστούν με τις λογικές του κοινωνικού κράτους ως βασικά εργαλεία ανάπτυξης προς μια νέα ηθική οικονομία για τις ευάλωτες ομάδες;
- Σημασία ενός εθνικού σχεδιασμού για την κοινωνική ένταξη για μια κοινωνία γενικευμένων κοινωνικών δικαιωμάτων και καθολικής αλληλεγγύης με στρατηγικό ρόλο της Κ.Αλ.Ο ειδικά για όσους πλήττονται από τις συνεχείς κρίσεις

Το μπορούμε να κάνουμε σε τοπικό επίπεδο

Διαμόρφωση ολοκληρωμένου σχεδιασμού χωρικών παρεμβάσεων για την κοινωνική ένταξη με βασικό τις κοινωνικές επιχειρήσεις

- Μελέτη της κατάστασης της κοινωνικής οικονομίας και αξιολόγηση του βαθμού στον οποίο οι οργανισμοί της ΚΑΛΟ προσφέρουν ουσιαστικές ευκαιρίες για κοινωνική συμμετοχή στις ευάλωτες ομάδες
- Ευαισθητοποίηση των τοπικών κοινωνιών για τη σημασία της ΚΑΛΟ ενίσχυση των συμπράξεων και των δικτυώσεων από τα κάτω –ρόλος κοινωνικών υπηρεσιών Κ.Κ, κεφαλαιοποίηση της βιωμένης εμπειρίας
- Αναζήτηση πόρων και τεχνογνωσίας: Ενίσχυση του κοινωνικού και εκπαιδευτικού κεφαλαίου για την ΚΑΛΟ μέσω της απόκτησης δεξιοτήτων, γνώσεων, πληροφόρησης, υπερτοπικών δικτυώσεων
- σύζευξη της δημιουργικότητας του κοινωνικού ακτιβισμού με την επιστημονική τεχνογνωσία, την αξιολόγηση και την καινοτομία (ριζοσπαστικός ρεαλισμός) προτάσσοντας πάντα τις αξίες και το έθος μιας ηθικής οικονομίας σε μια εποχή ραγδαίων αλλαγών